Gotlands Museum

METALLSÖKARINSATS I FORSKNINGSSYFTE

Metallsökning vid Tune i Väte och Viklau

Fastigheterna Väte Stora Tune 1:12; Viklau Lilla Tune 1:5; Viklau Lilla Tune 1:3, Gotlands region och län. Länsstyrelsens dnr 3343-2024.

Martin Rundkvist

Med myntbestämningar av Tobias Bondesson

Version efter Lst:s kommentarer, 30 september 2025

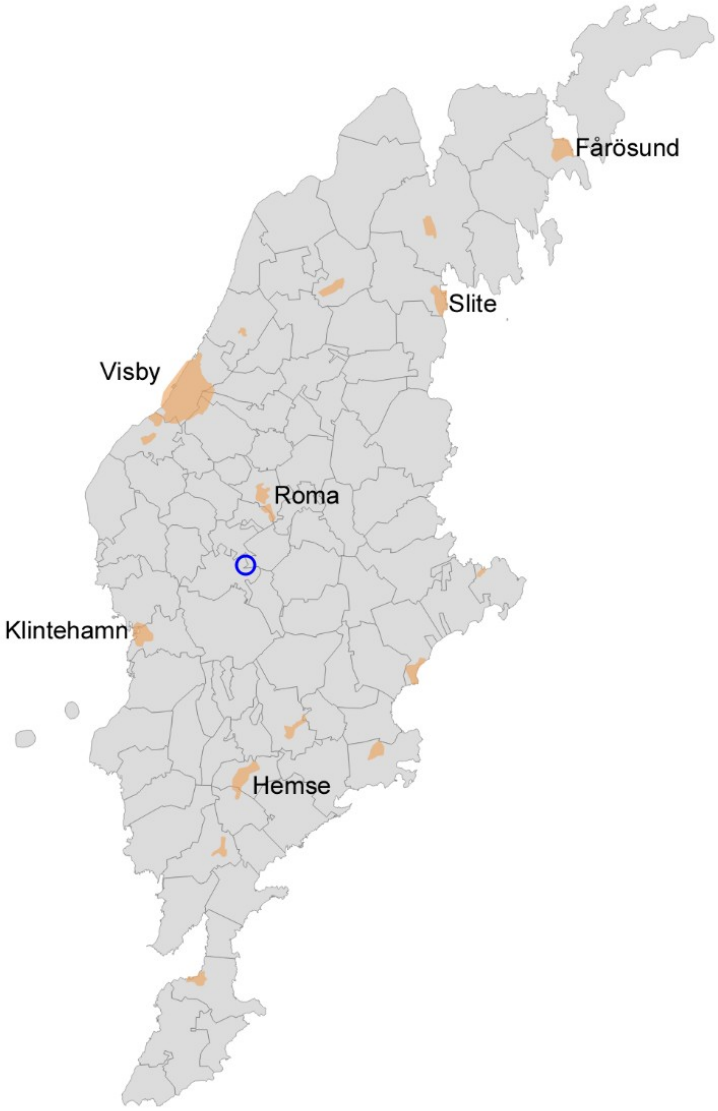

Arkeologisk rapport 2025:5

Länsstyrelsens dnr: 3343-2024
Gotlands Museums dnr: 2024-119-3

Omslagsbild: Analysteckning av flätbandskompositionen på de fyra identiska vikingatida bältebeslagen F83, 117, 167, 178. Av Luciano Pezzoli.

Foto: MR, där inte annat anges
Bearbetning av planer: MR

Gotlands Museum, Strandgatan 14, 621 56 Visby
Tel: 0498-29 27 00
www.gotlandsmuseum.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning 4
Inledning 5
Bakgrund 6
- Topografi och fornlämningsmiljö 6
- Tidigare undersökningar 6
- Syfte och metod 7

Resultat och diskussion 9
- Den yngre romartiden 150-380 10
- Folkvandringstiden 375-540 11
- Vendeltiden 540-790 23
- Vikingatiden 790-1130 25
- Medeltiden 1120-1530 29
- Den tidigmoderna tiden 1520-1789 30
- Odaterade spår av metallhantverk 31
- Övriga svårdaterade fynd 32

Utvärdering 33
- Fornminnesregistrering 33
- Forskningsplanens målsättningar 34
- Huvudresultat 34

Tack 36
Deltagande detektorister 36
Administrativa uppgifter 37
Referenser 37
Fyndlista 2007 38
Fyndlista april 2025 39
Myntbestämningar 43

Sammanfattning

Gotlands Museum har under tre dagar i april 2025 genomfört en metallsökarinsats i arkeologiskt forskningssyfte inom flera fastigheter vid Stora och Lilla Tune i Väte och Viklau socknar. Syftet var att få kunskap om en ovanlig och svårtolkad fyndplats som med start i mitten av 1800-talet givit hundratals fynd av halsringsfragment i brons och ett ansenligt antal små guldföremål.

Nästan 300 metallföremål tillvaratogs nu över en mycket större yta än de tidigare fynden, 8,4 hektar. De visar att Tune inte är Gotlands Uppåkra eller Gudme, såsom antytts tidigare. Endast under något halvsekel under folkvandringstidens andra hälft deponerade man ovanliga föremål i brons, silver och en mindre mängd guld. Det handlar om en del av tiden 450-540 e.Kr. Detta skulle passa som den tid då gården fick namnet Tune. Under resten av sin långa livstid från ca 150 e.Kr. till idag tycks Tune bara ha varit en välmående gård utan särskilda samhällsfunktioner.

Fältinsatsen var ovanlig och kanske epokgörande i det avseendet att detta är första gången som någon av den gotländska kulturmiljövårdens institutioner samarbetat med organiserade metalldetektorister i större omfattning. Elva frivilligt arbetande medlemmar i Sveriges Metallsökarförening genomförde 217 persontimmar metallsökning.

Fig. 1. Området i Väte och Viklau socknar som berördes av metallsökarinsatsen, markerat med blå cirkel.

Inledning

På sockengränsen mellan Väte och Viklau ligger Stora och Lilla Tunes gemensamma bytomt. Det kan framstå som en udda term i det gotländska sammanhanget, men två gårdar vars tomter sitter ihop bildar faktiskt enligt ordets vanliga definition en bytomt. De två har hängt ihop så långt tillbaka som källorna sträcker sig. Vid trädgårdsarbete här under de hundra åren före Andra Världskriget gjorde ortsborna rika fynd av föremål i brons, silver och guld. De daterar sig främst från folkvandringstidens andra hälft 450-540. 2007 gjorde Charlotte Fabech och Jonas Paulsson en första metallsökarinsats på platsen och säkrade ytterligare fynd av fragmenterade bronsföremål.

Platsen är omdiskuterad och svårtolkad eftersom inga större sakkunniga fältinsatser hittills gjorts. På Gotlands Museum gjorde man under 2010-talet en grundlig sammanställning av arkivmaterialet. Sedan museet fått länsstyrelsens tillstånd ledde så i april 2025 museets arkeolog Per Widerström och denna rapports författare Martin Rundkvist en stor metallsökarinsats vid Tune. Charlotte Fabech deltog i fält som *senior advisor*.

Arbetet utfördes av elva organiserade metalldetektorister från Sveriges Metallsökarförening. Detta innebar en pionjärinsats inom Gotlandsarkeologin, där inga sådana samarbeten tidigare förekommit. Skälen till att museet valde att pröva detta samarbete var flera: att Örebro Länsmuseum arbetat så i flera år, att det är ett sätt att samverka med den kulturintresserade allmänheten, att det inte finns professionella tjänster på denna expertisnivå att köpa inom metallsökningen, och att detektoristerna som arbetar ideellt inte innebar någon kostnad för projektet.

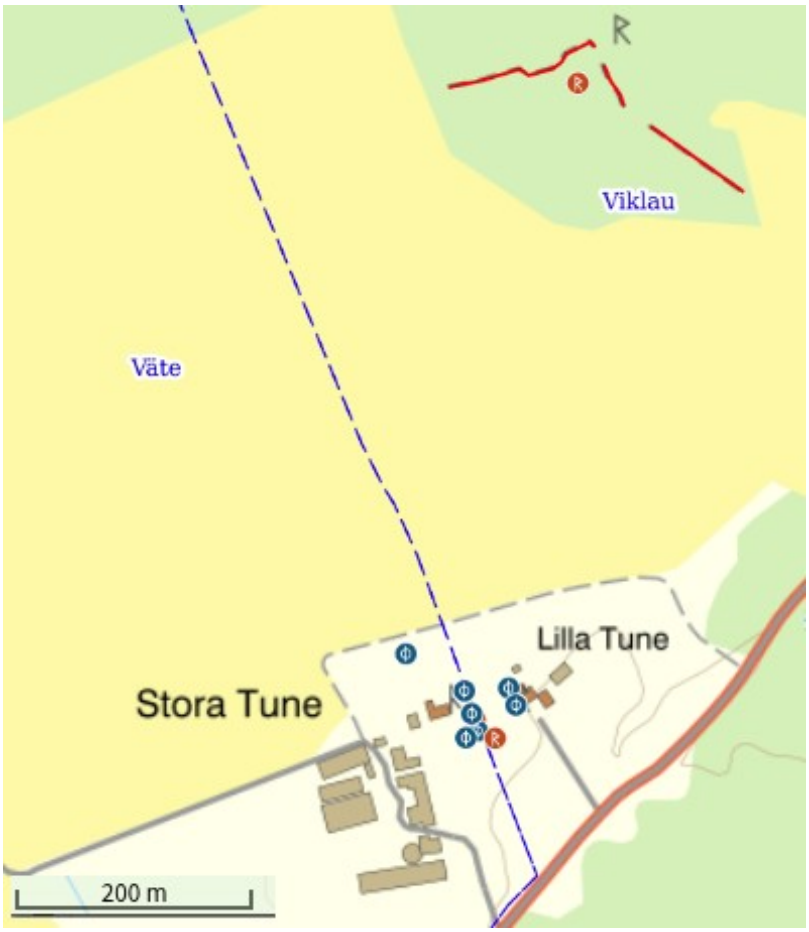

Fig. 2. Undersökningsområdet omfattade den moderna bytomten och åkern norr därom. Observera att den blåstreckade sockengränsen går tvärs genom bytomten och har gjort så sedan den första detaljerade kartan.

Bakgrund

Topografi och fornlämningsmiljö

Tune ligger mitt på Gotland och mitt emellan Väte och Viklau kyrkor. Sockengränsen går tvärs genom bytomten och har gjort så sedan den första detaljerade kartan. Byns åkermark bildar idag en ö eller enklav omsluten av skogsmark. Men stensträngar i skogen visar att bygden var öppen åt väster, nordväst, norr och nordost under den yngre romartiden och folkvandringstiden. Den närmaste granngården är Sorby i Väte, vars gårdstun ligger 800 m söder om Tunes. Åt öster och sydost finns en mera permanent utmark på nivåer över 45 m ö.h.

Närmaste förhistoriska fornlämningar är järnåldersgravfältet L1976:4543 med 48 synliga gravmonument, beläget knappt 500 m öster om gårdstunet i anslutning till ett stensträngssystem. Lika långt bort men åt nord-nordost finns även en kort krökt stensträng L1976:4073 som skulle kunna representera gränsen mellan Tunes inägor och utmarken före vendeltidens start kring 540.

Tidigare undersökningar

I trädgården mellan byns huvudbyggnader och norr därom har ortsborna gjort rika fynd åtminstone sedan mitten av 1800-talet. De första som nådde en offentlig samling lämnades in 1841. På 1920-talet besiktigade först uppsalastudenten Torsten Runstedt (1897-1928) och sedan järnåldersforskaren Birger Nerman (1888-1971) platsen. De hade problem med att förstå landskapsläget i relation till fynden. Då dessa dominerades av halsringar gav de intryck av offer, vilket med tidens förförståelse väckte en förväntan om att platsen borde ha varit en våtmark. Nerman uppgav 1935 i *Die Völkerwanderingszeit Gotlands* att en vik av en närbelägen myr skulle ha nått fram till bytomten innan den torrlades kring år 1900.

1999 publicerade Charlotte Fabech en artikel där hon utvärderade och omtolkade det som var känt om Tune, inklusive de äldre detaljerade kartorna. ”Fundet er framkommet i gammel ager, der aldrig har været vådmark. … Det overvejende indtryk af fundet er, at det drejer sig om bopladslevn med værkstedsaktiviteter. … Bedømt ud fra genstandene står vi her med en bebyggelse, der må have hørt hjemme i toppen af det gotlandske samfund … Tune kan have haft en betydning ud over Gotland och rangeret blandt de betydligste skandinaviske miljøer” (s. 244).

2007 kom den första arkeologiska undersökningen till stånd. Då genomförde Fabech tillsammans med Jonas Paulsson ungefär 20 persontimmar metallsökning i trädgården. De tillvaratog 14 föremål, alla i kopparlegering, med dateringar ca 150-700 e.Kr. Alla tillvaratagna fynd låg inom 0,375 hektar trädgårdsmark i våra sökrutor F6, F7, G6, G7. Sökintensiteten kan därmed ha varit ungefär 50 persontimmar per hektar, vilket är extremt grundligt. De sammanfattar i sin rapport: ”De folkvandringstida fynden tyder på omfattande bronshantverk på platsen. Särskilt tycks halsringar ha gjutits. … Däremot strider fyndplatsens placering mot hans [Nermans] antagande, att fynden representerar offringar i våtmark. Inget talar för ett offerfynd, utan en verkstadsplats är en troligare tolkning.”

För att kort föregripa våra nya resultat skall genast sägas att Fabech & Näsman (2008) hade rätt i att platsen är en torrmarkslokal, men däremot att spår av *produktion* i metall inte dominerar fynden. I stället handlar det om omfattande *destruktion med eld* av folkvandringstida halsringar tillverkade på okänd ort. Enligt förf:s mening kan denna uthålligt återkommande sedvänja mycket väl tolkas som offerhandlingar. Och när vi nu har flera hundra nya fynd från en mycket större yta framstår Tune som klart mindre imponerande än tidigare, både inom det gotländska samhället och i relation till *de betydligste skandinaviske miljøer*.

Syfte och metod

Vår huvudmålsättning var att karakterisera och förstå järnålderns aktiviteter inom undersökningsområdet. Vi undrade, liksom vår rådgivare Charlotte Fabech gjort i tryck över ett kvartssekel tidigare, om inte Tune *rangeret bland de betydeligste skandinaviske miljøer* – närmare bestämt Gudme, Uppåkra och Helgö, kunde man förmoda. Ortsbornas iakttagelser och metallsökningen 2007 hade givit en ganska tydlig bild av vad som finns i trädgårdens omrörda ytjord. Under ytlagret finns därtill enligt uppgift från ortsborna ett halvmetertjockt svart kulturlager, vilket även vi träffade på. Vår fältmetodik var densamma som förf. utvecklat för Örebro Länsmuseum tillsammans med Sveriges Metallsökarförening under åren 2020-23 inom den s.k. Örebromodellen.

- Organiserad metallsökning i 50-metersrutor med tidtagning av arbetsinsatserna
- Inmätning med hand-GPS
- Vi gräver inte på järnsignaler
- Vi återdeponerar genast, d.v.s. i den detektorgrop där varje föremål framkommit, allt som kan dateras till tiden 1600-1849 utom ädelmetall

Som en orientering i hur en metallsökare fungerar idag kan sägas att detektorn fungerar bäst på en harvad åker. Den är obrukbar på stenig mark och ytor med med hög vegetation. Detektorn når ca 25 cm ner i marken, lite djupare än plogen, men dess förmåga att fånga upp ett litet föremål minskar både med djupet och med föremålets orientering i rummet. Samma fynd kan ge en svag signal om det ligger horisontellt eller ingen signal alls om det står på högkant. Med ett matematiskt uttryckssätt kan man säga att arean på fyndets vertikala projektion är avgörande.

Detektorn avger olika läten beroende på vilken metall det rör sig om, och olika siffror i ett teckenfönster. Ett problem är att den inte kan skilja mellan aluminium och silver, så man är tvungen att gräva upp alla kapsyler och ölburkar. Eftersom detektorn är byggd för att hitta saker i storlek som ett mynt får den överslag och ger ifrån sig obegripliga ljud och siffror om man stöter på ett mycket stort järnföremål, som en traktordel eller ett brunnslock. Man kan ställa in detektorn på att själv identifiera och ignorera järnsignaler. Men det minskar känsligheten avsevärt, och skickliga detektorister använder inte denna funktion.

Den för allmänheten kanske mest obekanta egenheten med detektorarkeologin är att både åkermark och tomtmark brukar vara extremt rik på sentida skräp. För varje intressant fynd är man tvungen att ägna väldigt mycket tid åt att gräva upp oväsentligheter. Det är ett av tre skäl att vi inte grävde på järnsignaler. Det andra skälet är att järnföremål är svårdaterade eftersom deras form följer funktionen genom årtusenden, och detaljer på dem bevaras dåligt. Det tredje skälet är att järn är mycket dyrare än alla andra metaller att konservera.

På tre arbetsdagar utförde våra elva detektorister 217 persontimmar metallsökning inom en yta på 8,4 hektar och vi tog tillvara 201 numrerade fynd. Det motsvarar en sökintensitet på nästan 26 timmar per hektar och en fyndtäthet på 0,110 fynd per hektar och persontimme. Det senare talet kan jämföras med resultaten av mina undersökningar i Glanshammar åren 2020-2023. Glanshammar är en av de arkeologiskt rikaste socknarna i Närke. Den fyndrikaste lokalen där, Hassle, gav 0,030 fynd per hektar och persontimme. Tune har alltså visat sig vara nästan fyra gånger så fyndrikt som Glanshammars rikaste lokal.

	D	E	F	G	H	I	
12	-	-	4.5	-	-	-	12
11	-	7	6.5	7	-	-	11
10	3.5	7	7	6.5	7	-	10
9	7	7	7	7	7	7	9
8	6	7	7	7	7	7	8
7	2	7	7	5.5	3.5	-	7
6	Raps	7	7	6	3.5	-	6
5	Raps	Raps	4	7	7	-	5
4	Raps	Bebyggt	Bebyggt	5.5	6	-	4
	D	E	F	G	H	I	

Tab. 1. Fördelningen av persontimmar med metallsökning över undersökningsområdet i april 2025. Summa 217 persontimmar.

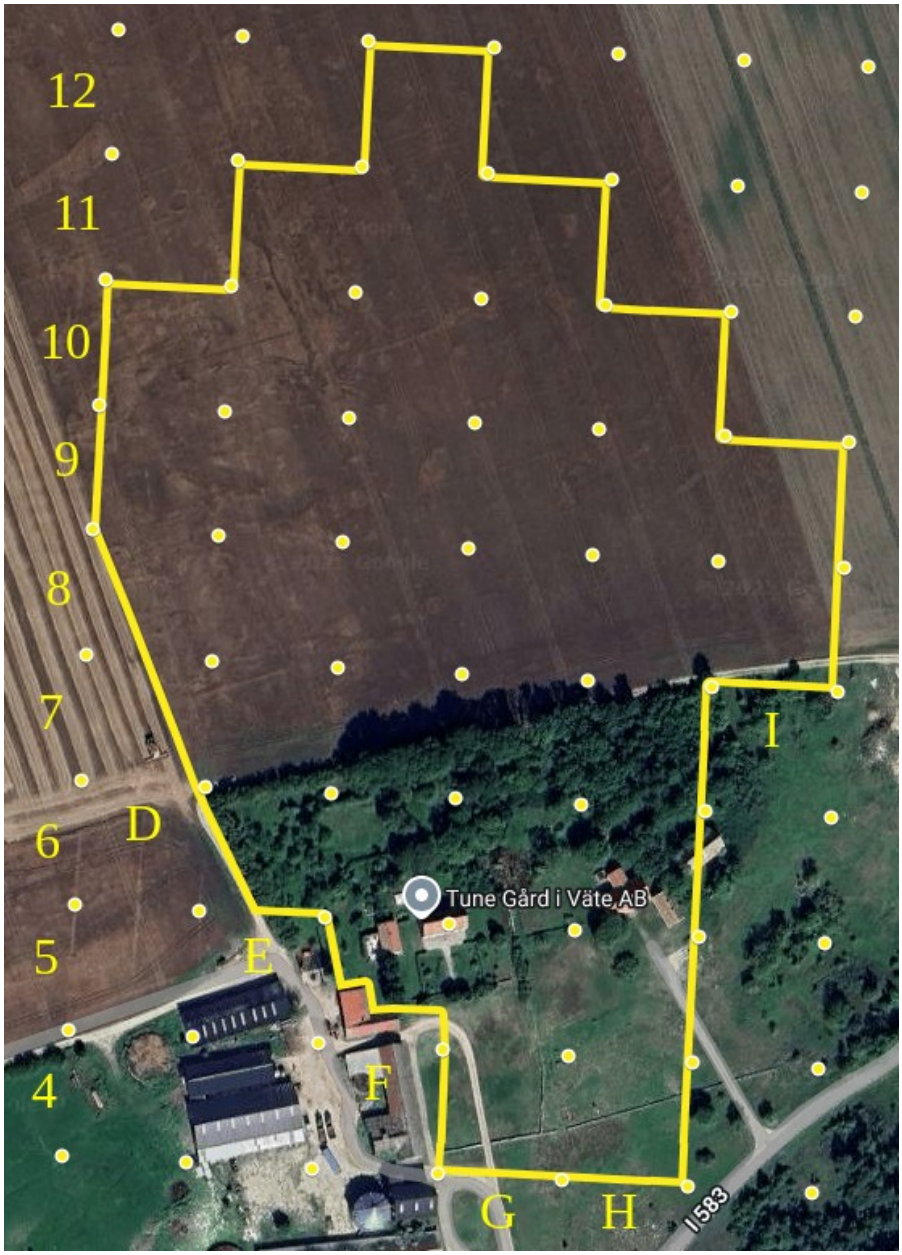

Fig. 3. Undersökningsområdet delades in i 50-metersrutor med GPS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM.

Resultat och diskussion

I det följande sammanställs kända metallfynd från Tune fram till år 1600, vilket förutom de nya fynden bygger på tidigare genomgångar av Birger Nerman (VWG, s. 94-98) och Per Widerström (opubl. databas) samt rapporten från undersökningen 2007. Tre sorters nummer förekommer i diskussionen. F1 till F207 är de nya fynden från april 2025. F07-293 till F07-306 är fynden från 2007. Skulle någon oklarhet uppstå om när ett visst fynd gjordes så hänvisas läsaren till fyndlistan för 2007, som är med i denna rapport. Den upptar bara 14 föremål varav hälften är halsringsfragment. Några enstaka SHM-nummer som omnämns är tidiga fynd som gjorts av ortsborna och är inventarieförda i Statens Historiska Museum.

En bit av en kantyxa i brons från senneolitikum (F195; Vandkildes klass A med låga kanter) och ett miniatyrsvärd från bronsålderns Per. V (Montelius 1917 fig. 1205) är isolerade nedslag vid Tune. Likaså kanske fragmentet F141, som enligt Charlotte Fabechs och Tobias Bondessons förslag skulle kunna vara en bit av en bygelnål, en lokal version av den holsteinska typen från tredje fjärdedelen av den förromerska järnåldern, kring år 200 f.Kr. (Jensen 2005; förf. är mera skeptisk). Men den kontinuerliga fyndserien fram till idag börjar vid skiftet till den yngre romartiden.

Fig. 4. Fynd äldre än år 1: Kantyxa från senneolitikum F195, miniatyrsvärd från den yngre bronsåldern SHM 3740, eventuell bygelnål från den förromerska järnåldern F141.

Period	Daterbara fynd per sekel, heltal
Yngre romartiden	1
Folkvandringstiden	315
Vendeltiden	5
Vikingatiden	11
Medeltiden	3

Tab. 2. Daterbara fynd per sekel

Fig. 5a. Romartida fibula F07-301

Den yngre romartiden 150-380

Först kommer en fibula tillverkad under något av årtiondena på ömse sidor om periodskiftet på 150-talet e.Kr. (F07-301; Almgren 1923 grupp V fig. 97). Från 200-talet (fas C1b och C2) har vi inga tydligt daterbara fynd, men på svenska fastlandet där vi har mera kunskap är det ett relativt fyndfattigt sekel vid metallsökning i åkermark. Det verkar osannolikt att detta skulle representera någon paus i bebyggelsen vid Tune. Från tiden 310-380 har vi nästa fibula, med huvudknopp men ingen huvudplatta mellan bågen och knoppen (F155; jfr ÄEG 493 & textfig. 167), och en remsölja med tre konkava sidor (F21; jfr ÄEG 526-527 & textfig. 169)

Tre daterbara fynd på minst 140 år (kanske från senast år 170 till tidigast 310) talar inte för någon intensiv aktivitet på platsen. Hantverkskvaliteten är god men materialet alldagligt. Rumsligt fördelar sig de tre fynden på ett svårtolkat sätt: i den moderna trädgården ruta G6-G7 finns remsöljan och den äldre fibulan, medan den yngre fibulan som är jämngammal med remsöljan finns 250 m NNV om dem i ruta E10 ute på åkern. Vi kan inte dra några självständiga slutsatser av spridningsbilden om var Tunes yngre romartida gårdsbebyggelse stod. Men fynden sammanfaller med ändarna på den folkvandringstida fyndklungan. Enklaste förklaringen är att gårdstunet låg på samma plats år 150-540.

Fig. 5b. Yngre romartida remsölja F21 och fibula F155

Fig. 6. De tre romartida fyndens rumsliga spridning i relation till klungan av folkvandringstida fynd minus halsringsfragment, 2007 & 2025.

Folkvandringstiden 375-540

Under denna period är fynden extrema både till sitt antal och sin kvalitet: det är just som en folkvandringstida fyndplats Tune är känt och omdiskuterat sedan tidigare. Redan 1935 handlade det bland annat om fyra fragment av en kontinental Spangenhelm-hjälm, en slipad granat och en rad små guldföremål. Men kvantitativt domineras fynden av enorma mängder fragmenterade halsringar i brons. Låt oss först bortse från dem och se på fynd som kan tala om var gårdstunet låg.

Övriga folkvandringstida fynd är 19 stycken, alla från 2025, och bildar en prydligt avgränsad klunga på 250 x 150 m i åkern och trädgården norr om Stora Tunes huvudbyggnad. Klungan klipps inte i någon riktning av det avsökta områdets gränser. Funktionellt sett är hälften av de folkvandringstida fynden dräktdetaljer av typer som är välkända från tidens gravar på Gotland: fem rembeslag, två bälteringar, en agraffknapp, en ändknopp från axeln på en korsformad fibula. Andra hälften är delar av prestigeföremål:

- Två svärdsknappar varav den ena i silver och av frankisk typ (F10, F186), med en parallell från Fèrebrianges i departementet Marne (Wallraff-Richartz-Museum nr 914)
- En bit av en treryggad fingerring i guld som VWG 427 (F194)
- En liten guldspiral lämpad som pärla (F1) – en likadan fanns redan från Tune (VWG 440)
- Ett halvt reliefspänne i silver (F9) med en parallell från gravfältet Møllebakken på Bornholm (Salin 1935 fig. 492; Klindt-Jensen 1957, fig. 75, sid. 97, 100)
- Ett exklusivt hänge (F102) med en parallell från Mölner, också i Väte socken (VWG 552). Nerman menade att det skulle vara skaftet till en skalpell (VWG sid. 84 f). Andreas Rau och förf. bedömer att det snarare har med hästutrustning att göra.
- En stor remdelare till ett svärdsgehäng eller seldon med hålkälad ring (F193; som VWG 512-513)
- Ett förtent prydnadsstift till en sköld eller sadel (F17)
- Ett mansörhänge i brons av Högom-typ (F46)
- Ett kapselhänge (F27)

Klungans mitt är i rutorna E8 och F8. Kanske är det här vi skall söka bebyggelsen, eller under påförda lager i trädgården.

Fig. 7a. De folkvandringstida fynden i kopparlegering från 2025 minus halsringsfragment

Fig. 7bcde. De folkvandringstida fynden i ädelmetall från 2025 minus denarer:
spiralpärla F1, reliefspänne F9, svärdsknapp F10, bit av fingerring F194

Före 1935 hade omkring 400 **halsringsfragment i brons** nått SHM. 2007 påträffades ytterligare sex fragment och en stor klump med 20-30 sammansmälta fragment. I april 2025 påträffade vi 53 fragment varav sex är sammansmälta parvis (F49, 61, 70). Därmed är vi idag uppe i ca 480 fragment.

Nerman identifierade 1935 två huvudtyper av halsringar som dominerade bland fragmenten. En är sluten, till större delen bandformad med kantföljande lister, sammannitad, och breddas till en rombisk eller sexkantig platta på mitten (jfr VWG 403-403 & textfig. 153-156; Martens 2011). Den andra typen har gångjärn baktill, lås framtill, oftast runt tenliknande tvärsnitt och cylindriska eller klotformade vulster (jfr VWG 405-410 & textfig. 157-159). Gångjärnshalsringarna liknar guldhalskragarnas enskilda ringar, och de verkar ibland ha staplats på varandra med hjälp av en extra lång gångjärnsstapel på samma sätt som hos guldhalskragarna. Före 1935 fanns tre sådana staplar eller axlar från Tune (VWG textfig. 162-163), och vi hittade en fjärde (F138).

Förf. trodde, innan vi inledde undersökningen, att halsringsfragmenten som ortsborna samlat in skulle kunna härröra från en enda grop eller ett mindre deponeringslager som skadats vid trädgårdsarbete på 1800-talet. I så fall vore det ju fel att låta halsringarna karakterisera verksamheten vid Tune under folkvandringstiden – ungefär som att säga att en huvudaktivitet vid Uppåkra var att gräva ner silverbägare prydda med förgyllt pressbleck. Fokus för dessa fynd ligger uppenbarligen på den yta som i historisk tid varit trädgård norr om boningshuset på Stora Tune: här har hundratals fragment påträffats, inklusive den stora halvsmälta klumpen från 2007 i ruta G6. Men nu vet vi att man deponerade bitar av halsringar mera glest vid Tune över en yta på minst 3 hektar: och alla utom 20 av fynden inom den folkvandringstida fyndklungan. Det tyder på att det var en kontinuerligt återkommande aktivitet. Tyngdpunkterna i de bandformiga och de tenformiga fragmentens spridningar ligger bara knappt 40 meter isär. Det visar att de inte kan ligga långt isär i tiden, utan snarare bör ses som samtida med olika innebörder.

Fig. 8. Den rumsliga spridningen hos folkvandringstida fynd minus halsringsfragment.

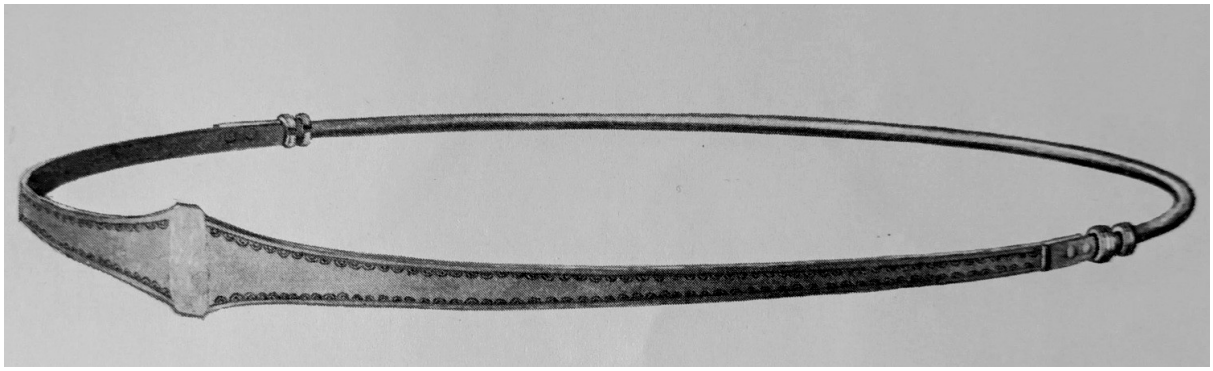

Fig. 9a. Komplett bandformig halsring, illustration VWG 404. Ytterdiameter ca 18,5 cm. Ingår i ett stort depåfynd från Öster-Ryftes i Fole på Gotland (SHM 8793). Detta är den ena typen av halsring som destruerades i stort antal vid Tune. Observera den breddade mittdelen och de två nitade skarvarna.

Fig. 9b. Den stora halvsmälta klumpen F07-304 består av bitar av bandformiga halsringar. Den är ett viktigt bevis på hur man destruerade halsringar vid Tune.

Fig. 9cd. Fem fragment från 2007 och 2025 uppvisar det breddade mittpartiet: F52, 57, 60, 70, 07-305

Fig. 9ef. Fyra fragment från 2007 och 2025 uppvisar de nitade skarvarna: F59, 75, 79, 07-293

Fig. 9g. De flesta av de bandformiga fragmenten uppvisar en karakteristisk profil med kantföljande åsar. Här ett urval från 2025.

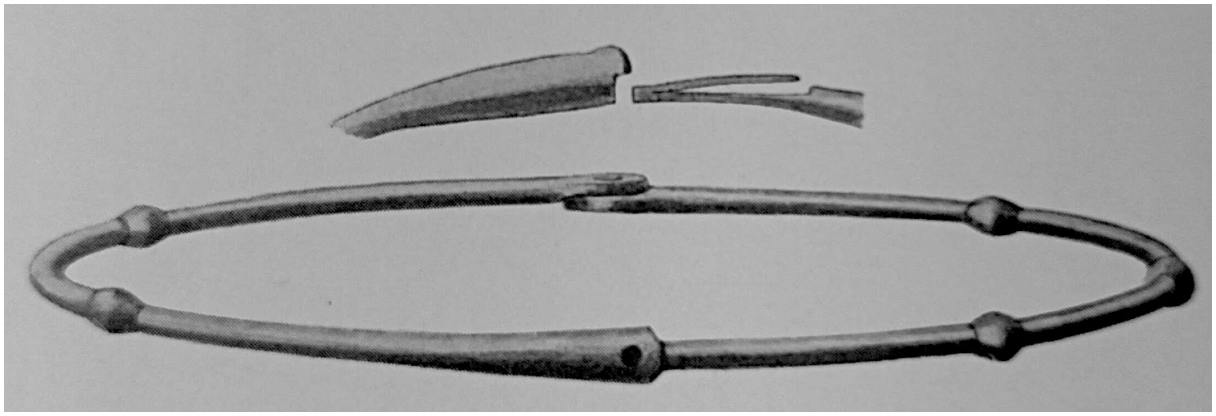

Fig. 9h. Komplett tenformig halsring med gångjärn och lås, illustration VWG 407. Ytterdiameter ca 14 cm. Ingår i en depå med sex halsringar från Gudings i Eke på Gotland (SHM 14889). Detta är den andra typen av halsring som destruerades i stort antal vid Tune. Observera vulsterna.

F07-294

Fig. 9ij. Dessa fragment från 2007 och 2025 hör till halsringarnas gångjärn. Notera särskilt gångjärnsstapeln F138 som har förenat flera ringar ovanpå varandra.

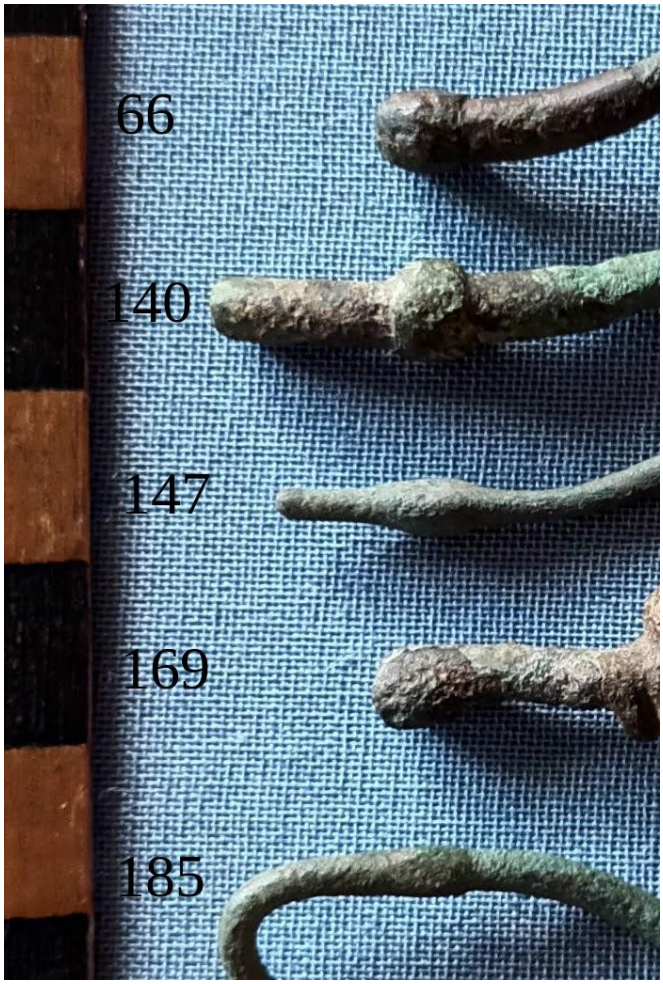

F07-297

F07-298

Fig. 9klm. Vulsternas form varierar.

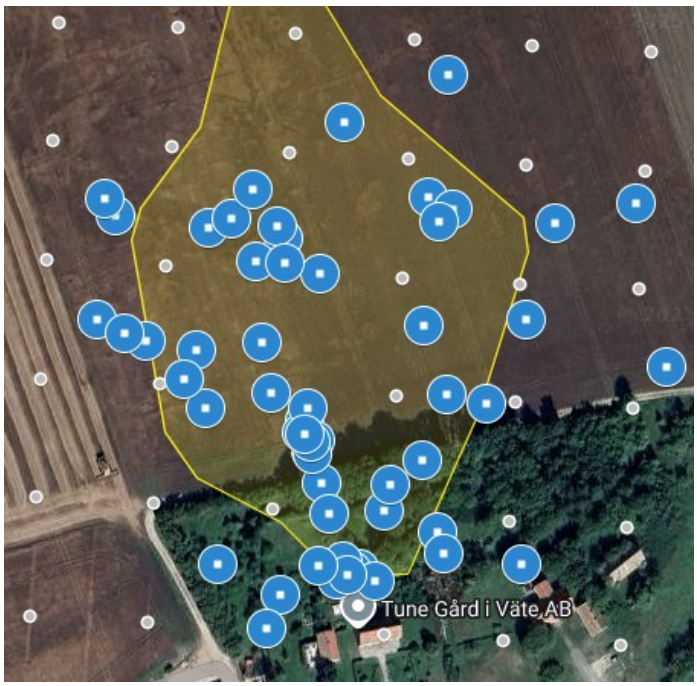

Fig. 10. Halsringsfragmenten från 2007 & 2025, rumslig spridning i relation till klungan av övriga folkvandringstida fynd.

Äldre än denna period vad tillverkningen beträffar är tolv **romerska silvermynt**: sex påträffade före 1935 och sex nu i april 2025. Alla är denarer, med två undantag slagna för Antoninus Pius, hans hustru Faustina den Äldre och deras dotter Faustina den Yngre, som gifte sig med tronföljaren Marcus Aurelius. Tio mynt är alltså från antingen Antoninus eller Marcus regeringstider, d.v.s. 138-180 e.Kr. Därtill kommer en elfte denar för Titus från år 80 och en tolfte för Septimius Severus från år 202-210. Men få denarer verkar ha nått Östersjöområdet under sin ursprungliga cirkulationsperiod. Nerman ansåg att alla sådana mynt vid Tune kommit i jorden efter 450. Lennart Lind (e-post 24 juni 2025) menar att denarerna inte kom till Gotland förrän efter år 300, efter en längre vistelse söder om Östersjön. De cirkulerade sedan i Norden långt in på 400-talet.

Vid Tune är det lättast att förstå denarerna, i linje med Nermans uppfattning, som tappade under platsens rikaste tid 450-540. Endast de sex från april 2025 har kända fyndplatskoordinater. De är för utspridda för att ha deponerats tillsammans som en myntskatt. Fyra av dem ligger i den folkvandringstida fyndklungan.

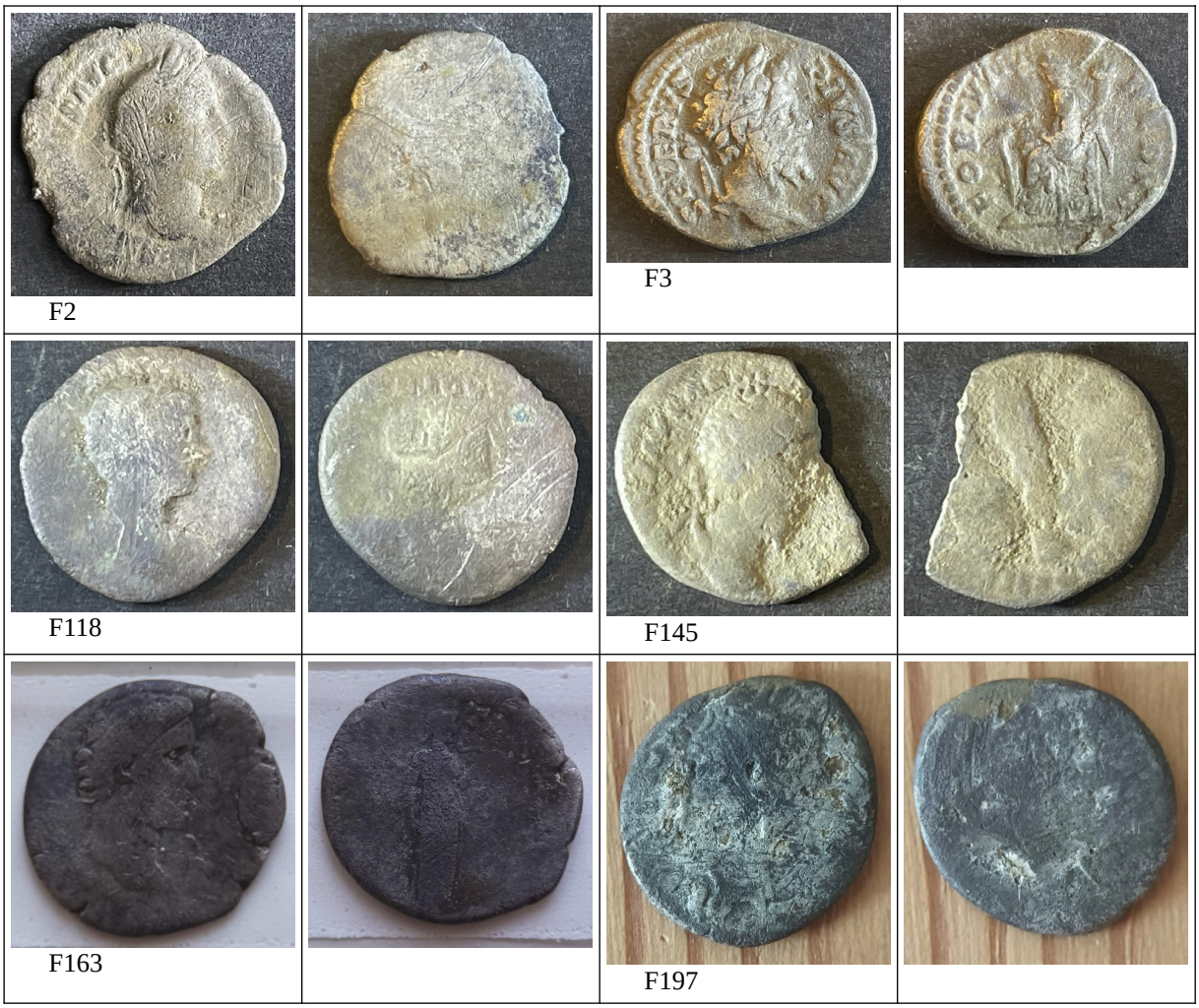

Fig. 11. Silverdenarer 2025.

Fig. 12. Denarernas rumsliga spridning i relation till klungan av folkvandringstida fynd minus halsringsfragment.

Av de fyra **guldfynden** från april 2025 är bara fingerringen F194 typologiskt daterbar: den tillhör folkvandringstidens senare del D2. Även den lilla guldspiralen F1 hör sannolikt hit. En guldten F90, en guldsmälta F120 och en silversmälta F11 är odaterbara men befinner sig alla rumsligt i den folkvandringstida fyndklungan. Man skulle kunna invända att dessa tre fynd även, liksom denarerna, ligger mellan de tre fynden från den yngre romartiden och alltså kanske hör till den perioden. Men då skulle man få en mycket märklig funktionell sammansättning av boplatsfynd från romartiden: sex romerska mynt, en guldsmälta, en silversmälta, två alldagliga fibulor och en alldaglig remsölja.

Ser vi till mängden guld som påträffats vid Tune så handlar det om mindre än 100 gram före 1935, ingenting 2007, och 15 gram i april 2025. Det är respektabelt men liknar på inget vis Helgö, Gudme eller öländska fyndplatser. Vid Tune strödde man silverdenarer, men man strödde inte guldsolidi.

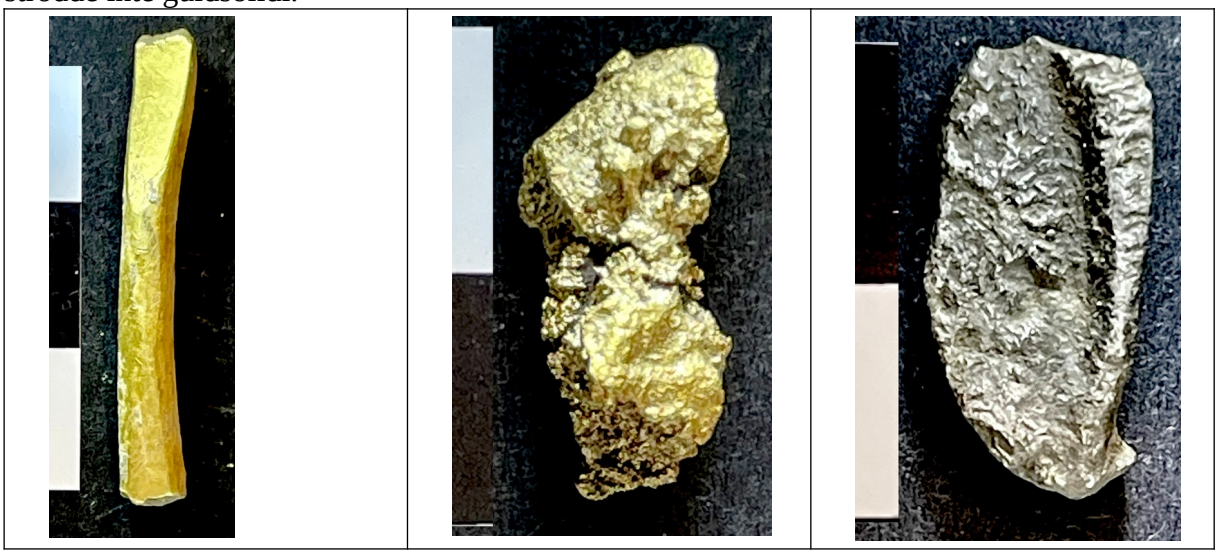

Fig. 13abc. Guldten F90, guldsmälta F120, silversmälta F11.

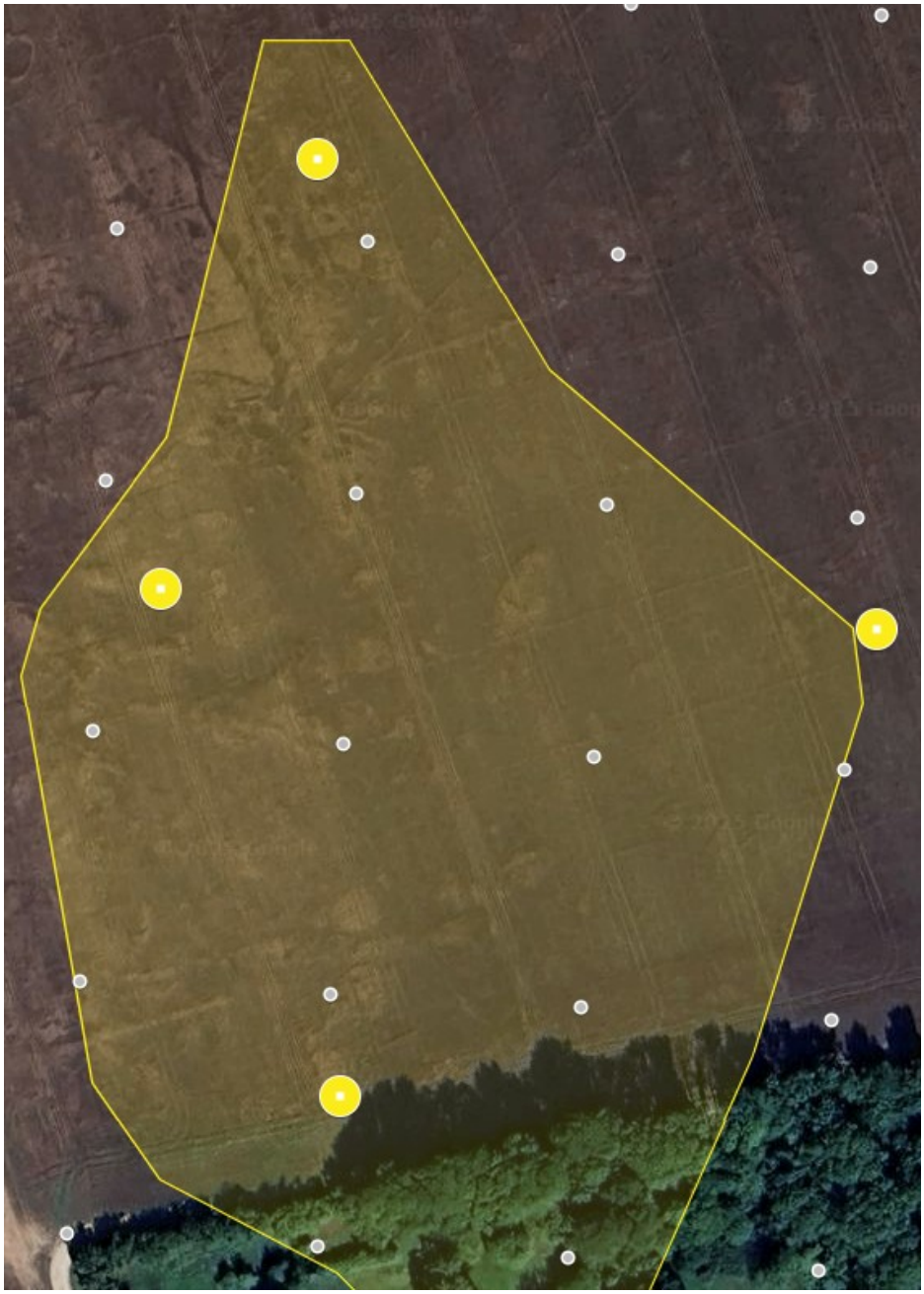

Fig. 14. Guldfynden från 2025, rumslig spridning i relation till klungan av folkvandringstida fynd minus halsringsfragment.

Guldfynd från Tune 1841-2025
5 fingerringar 12 små tenar, de flesta spiralrullade 1 brakteat 2 bitar av brakteatöglor 25 tunna remsor till cloisonnéväggar 2 bitar av svärdsskidebeslag 2 oidentifierade fragment 1 smälta

Tab. 3. Guldfynd från Tune 1841-2025.

Vendeltiden 540-790

Skiftet till vendeltiden efter missväxten 536-537 var katastrofalt i Norden med svält, ödeläggelse av jordbruksmark och omstrukturering av hela bygder. De gotländska stengrundshusen och stengärdesgårdarna från den yngre romartiden och folkvandringstiden ersattes med små stolpburna trähus som är dåligt kända och hägnadssystem som är helt okända. Vid Tune går vi från hundratals fynd från folkvandringstidens 270 år till 15 säkra från vendeltidens 250 år: fyra från före 1935, en ensam nyckel från 2007 och tio fynd från april 2025. De räcker dock för att säga att inget kontinuitetsbrott föreligger: vi har fynd från den äldre, mellersta och yngre vendeltiden.

Funktionellt handlar det uteslutande om detaljer från kvinnodräkten, välgjorda men inte exceptionella. Inget ryggknappsspänne från någon högättad dam. Inga vapendetaljer eller seldonsbeslag som skulle tala för närvaron av några män med makt. Bara ett stycke enklare djurornamentik, det runda spännet F41 i stil II:B. Släkten som bor på Tune under vendeltiden avtecknar sig som större småbönder med låg profil.

Rumsligt ligger hälften av de vendeltida fynden utanför den folkvandringstida klungan, men allihop nära den. De bildar en mindre och glesare, bandformig, sydväst-nordöstlig klunga som bara delvis sammanfaller med den tidigare nord-sydliga, med centrum alltjämt i ruta F8. Bandet är nog egentligen längre: det skärs i båda ändar av den avsökta ytans gränser.

Fig. 15ab. Vendeltida fynd 2025 & 2007.

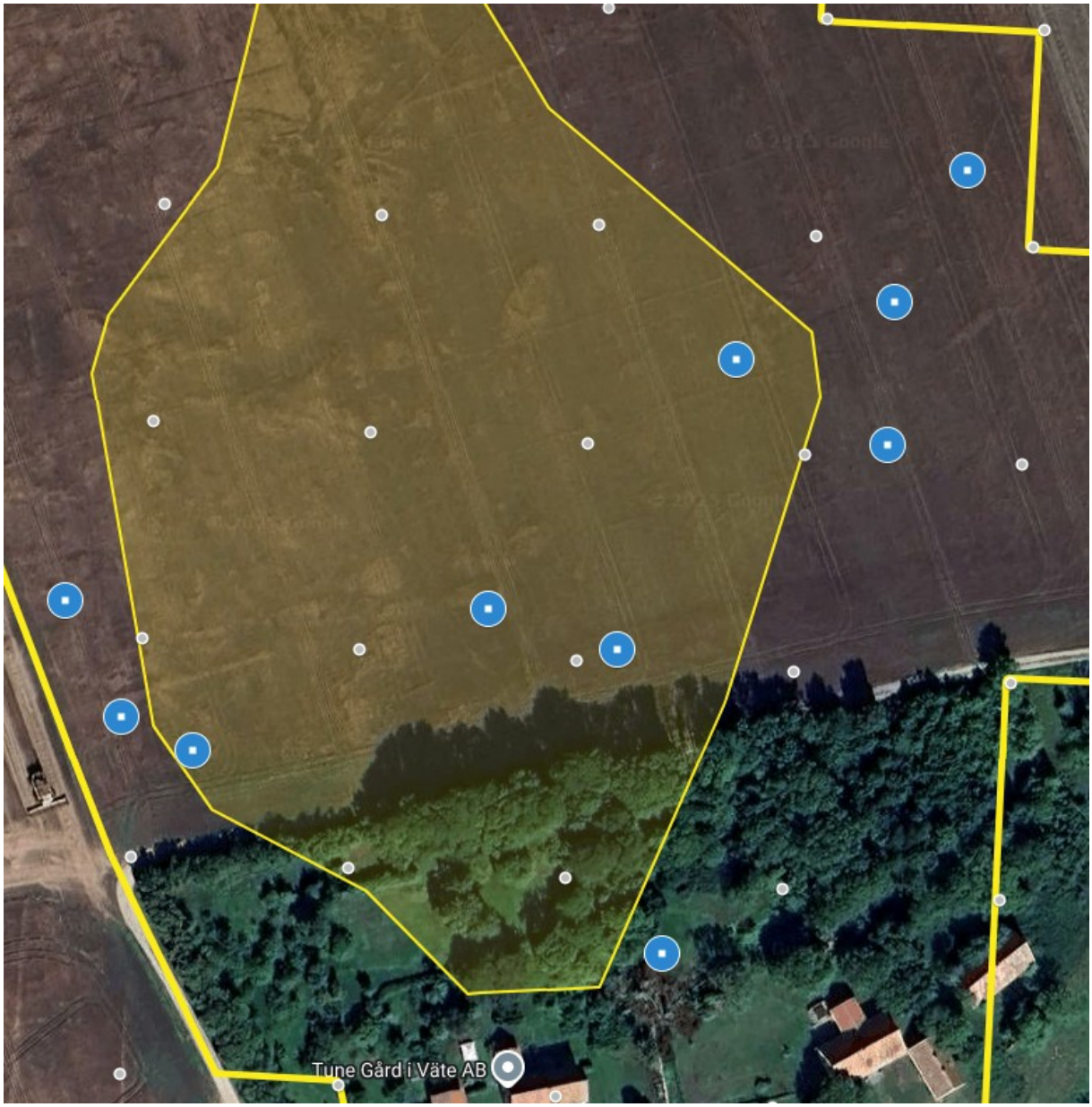

Fig. 16. Vendeltida fynd 2007 & 2025, rumslig spridning i relation till klungan av folkvandringstida fynd minus halsringsfragment.

Vikingatiden 790-1130

Med vikingatiden efter ca 790 blir Tune en mera välbärgad bosättning. Det är uppenbart att gården nu kommit på fötter igen, ökat i befolkning och fått bättre ekonomi. Vi har 41 klart daterbara fynd på 340 år. Fyndklungan är nu fyra gånger så stor som den vendeltida och omsluter den nästan helt, med ett nytt centrum i rutorna F9-G9. Klungan som helhet är nog större än vad vi har sett: den skärs i väster och öster av den avsökta ytans gränser.

Funktionellt sett tillhör de vikingatida fynden tre kategorier: kvinnodräkten, mansdräkten och handelstransaktioner. För kvinnornas del är det mest dräktnålar, för männen nästan uteslutande bältedetaljer. Handeln visar sig i nio små utspridda silvermyntklipp där alla identifierbara är dirham från 8/900-talen, och i tre små viktlod på 1,4 – 2,0 – 2,6 gram. Dessa fynd ligger alla i södra hälften av den vikingatida fyndklungan, närmast dagens bytomt. Det finns inga tecken på någon stor rikedom i form av mycket silver eller stora viktlod.

Fig. 17a. Vikingatida dräktnålar.

Fig. 17b. Övriga fynd från den vikingatida kvinnodräkten.

Fig. 17c. Fynd från den vikingatida mansdräkten.

Fig. 17d. Dirham-klipp.

F164

F154, 108, 159

Fig. 17e. Ett dirham-klipp och tre viktlod.

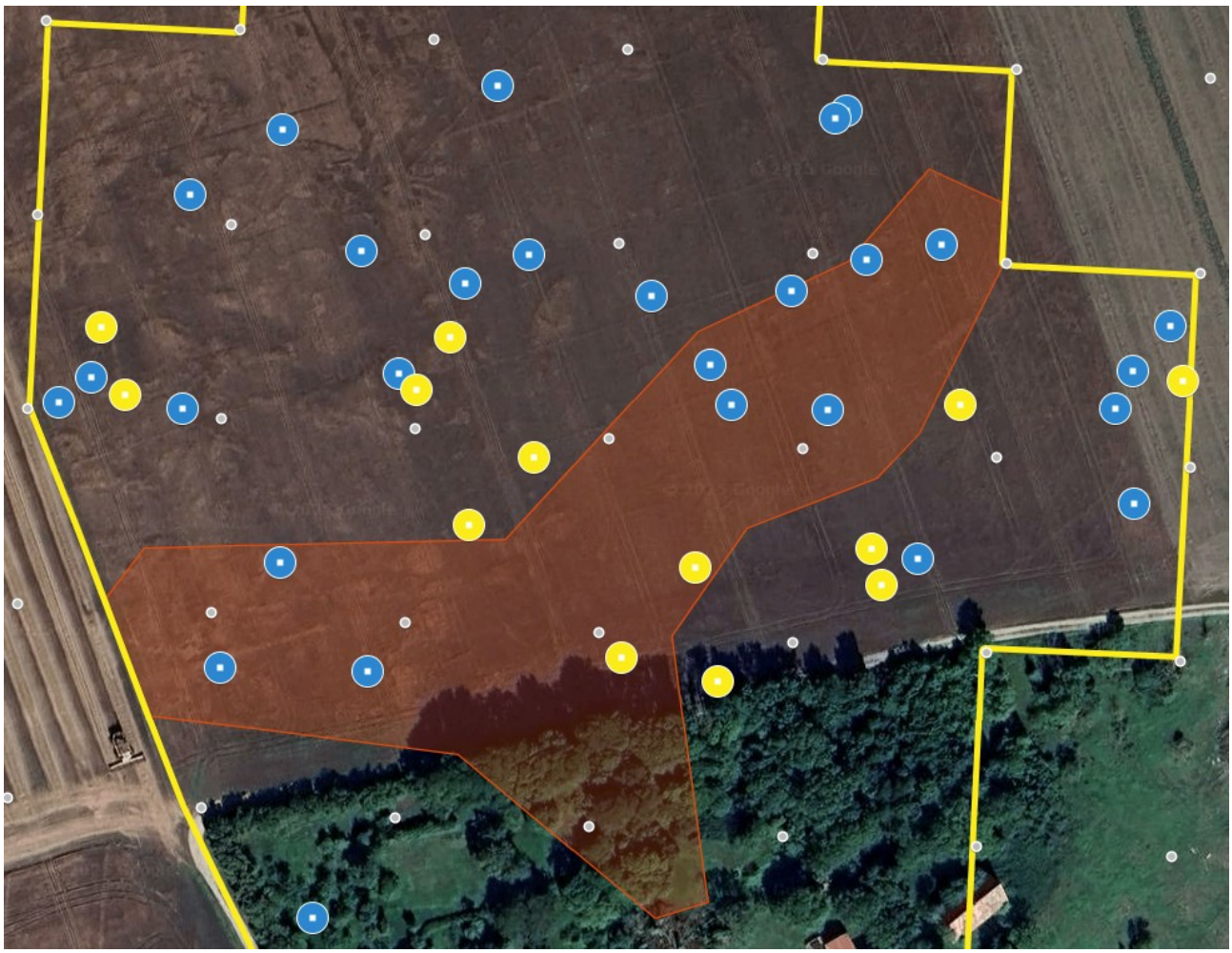

Fig. 18. Gult: vikingatida silver och tre viktlod. Blått: övriga vikingatida fynd. Rumslig spridning i relation till klungan av vendeltida fynd.

Medeltiden 1120-1530

Medeltiden är alltid svagt företrädd i svenska undersökningar med metallsökare, även där man har skäl att anta bosättning i närheten. Orsaken är förmodligen att många bytomter legat still sedan 1200-talet så att det fortfarande står bebyggelse på dem, kombinerat med en tydligen mycket försiktig hantering av föremål i kopparlegering och silver under medeltiden. För Tunes del handlar det om bara 17 fynd (varav tre lika gärna kan vara senvikingatida) på 400 år, fem från före 1935 och resten från april 2025. Det måste bero på att dagens bytomt, där sökförhållandena är svåra, har legat still efter en flytt dit under den äldre medeltiden.

Åtta av de nya fynden ligger i den vikingatida klungan på åkern, ett på Väte-sidan av dagens bytomt, tre på Viklau-sidan, Lilla Tune. Dessa sista tre är exklusiva: de är en helgonfigur från ett liturgiskt Limoges-arbete, en fingerring i kopparlegering med infattning och ett gotländskt silvermynt från 1500-1520.

Fig. 19a. Medeltida fynd.

Fig. 19b. F121, ett hvid-mynt slaget i Visby 1500-1520.

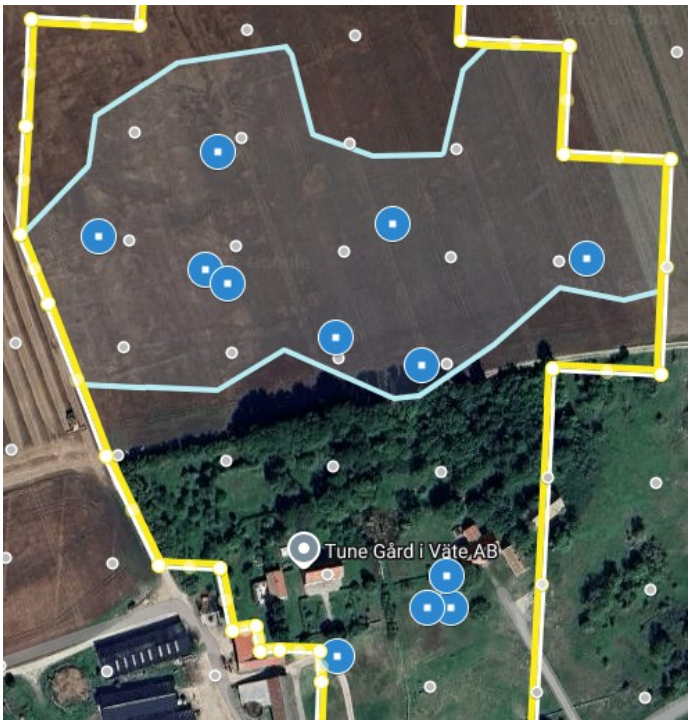

Fig. 20. Medeltida fynd, rumslig spridning i relation till klungan av vikingatida fynd.

Den tidigmoderna tiden 1520-1789

Av den nya tidens fynd behöll vi bara dem vi kunde datera till före 1600, plus silvermynt från åren 1600-1849. Det är totalt sex föremål, varav tre som lika gärna kan vara senmedeltida: en dubbelsölja, en knivände och en bit av ett kärl eller en ljusstake i tenn. Därtill tre väldaterade silvermynt: en skilling från Visby från 1536 och två 1/24 daler slagna på 1760-talet för Adolf Fredrik i Stralsund, Svenska Pommern.

Fig. 21. Tidigmoderna fynd: knivände F183, tennfragment F123, dubbelsölja F173.

Odaterade spår av metallhantverk

Det finns som sagt tydliga tecken på att man destruerade folkvandringstida halsringar med eld vid Tune. Detta är inte metallhantverk i den vanliga meningen. Men dessutom har vi en rad odaterade fynd som tyder på bronsgjutning.

Vår insamlingsstrategi för smältor, plåtklipp och barrar var något ojämn av två skäl. Dels var smältorna enormt många och i vissa fall stora. Dels är praxis på Statens Historiska Museum för att ta emot föremål från arkeologiska undersökningar sådan att allt som lämnas till dem ska vara konserverat. Omkring ¾ av smältorna mättes in och togs till vara för eventuell framtida analys, men har inte fyndnummersatts inom ramen för denna undersökning. Återstoden återdeponerades i respektive detektorgrop på samma sätt som fynden från efter 1600.

Gotlands Museums fyndstrategi är sådan att museet önskar att allt material som lämnas in är omhändertaget och behandlat enligt god praxis samt i enlighet med undersökningsplan och beslut från länsstyrelse. Dock anser vi också man måste vara pragmatisk, inte minst där inte några särskilda krav har ställts på undersökaren på förhand. Det kan t.ex. röra äldre undersökningar där materialet når museet med lång fördröjning. I Tunes fall är det dock osannolikt att Gotlands Museum får fynden fördelade till sig, då en lång rad tidigare fynd som gjorts både av ortsborna och av arkeologer redan är inventarieförda i SHM.

Det totala insamlade materialet av metallhantverksspår i april 2025 är som följer. Ingenting av detta kan dateras närmare annat än genom karakterisering av legeringarna, vilket ligger utanför ramen för denna rapport. Gjutning i kopparlegering hemma i byarna var vanlig in i den äldre medeltiden, d.v.s. fram till utvecklingen av ett stadsväsen med permanenta verkstäder.

37 smältor i kopparlegeringar
4 barrar i kopparlegeringar
9 odekorerade plåtklipp i kopparlegeringar
5 gjuttappar
1 ingötskanal F192
1 bit av en vulstförsedd rak ten, felgjuten F67
1 guldten F90
1 guldsmälta F120
1 silversmälta F11
1 bit härdvägg av bronsdränkt lera F207

Fig. 22. Ett urval av gjutningsindikerande fynd av oklar datering

Övriga svårdaterade fynd

Efter de folkvandringstida halsringsfragmenten identifierade Nerman fingerringar som den vanligaste fyndkategorin vid Tune, omkring 20 stycken före 1935. I april 2025 hittade vi som sagt ett treryggat fragment av en sådan i guld från folkvandringstiden och en medeltida ring i kopparlegering med infattning. Men därtill även elva **enkla svårdaterade fingerringar** i kopparlegering. Deras rumsliga fördelning i relation till de periodvisa fyndklungorna är som följer:

Folkvandringstiden: 2
Vendeltiden: 2
Vikingatiden: 4
Den sentida bytomten: 5

Detta tyder på att de enkla fingerringarna mestadels antingen är yngre än år 790 eller representerar en annan aktivitet än de vanliga boplatsfynden.

Fig. 23. Odaterade fingerringar i kopparlegering från 2025.

Bortsett från fingerringarna i kopparlegering och metallhantverksspåren är 32 av de numrerade fynden svårdaterade. De ger alla intryck av att vara yngre än den yngre romartidens start kring 150, de flesta förmodligen yngre än vendeltidens start kring 540. Att de är svårdaterade beror antingen på att de har en enkel funktionell formgivning eller på att de är små fragment.

Fig. 24. Odaterade fingerringar i kopparlegering från 2025, rumslig spridning i relation till klungan av folkvandringstida fynd minus halsringsfragment.

Utvärdering

Fornminnesregistrering

Den rumsliga spridningen av alla numrerade fynd från 2007 och 2025 (fig. 23) visar att ytjorden över nästan hela den undersökta ytan är full av föremål som omfattas av Kulturmiljölagen, och den bör därför registreras i Fornminnesregistret. Man kan därvid utesluta de fyra nordligaste rutorna (E11, F11, F12, G11) och de två sydligaste (G7, H7) där fynden är glesa. Om fyndtätheten i rutorna G7 och H7 kan vi inte yttra oss eftersom det står hindrande skog där.

Märk väl att ingen metallsökarinsats kan tömma en åker på metall. Varje gång man plöjer blir nya föremål tillgängliga för metallsökaren.

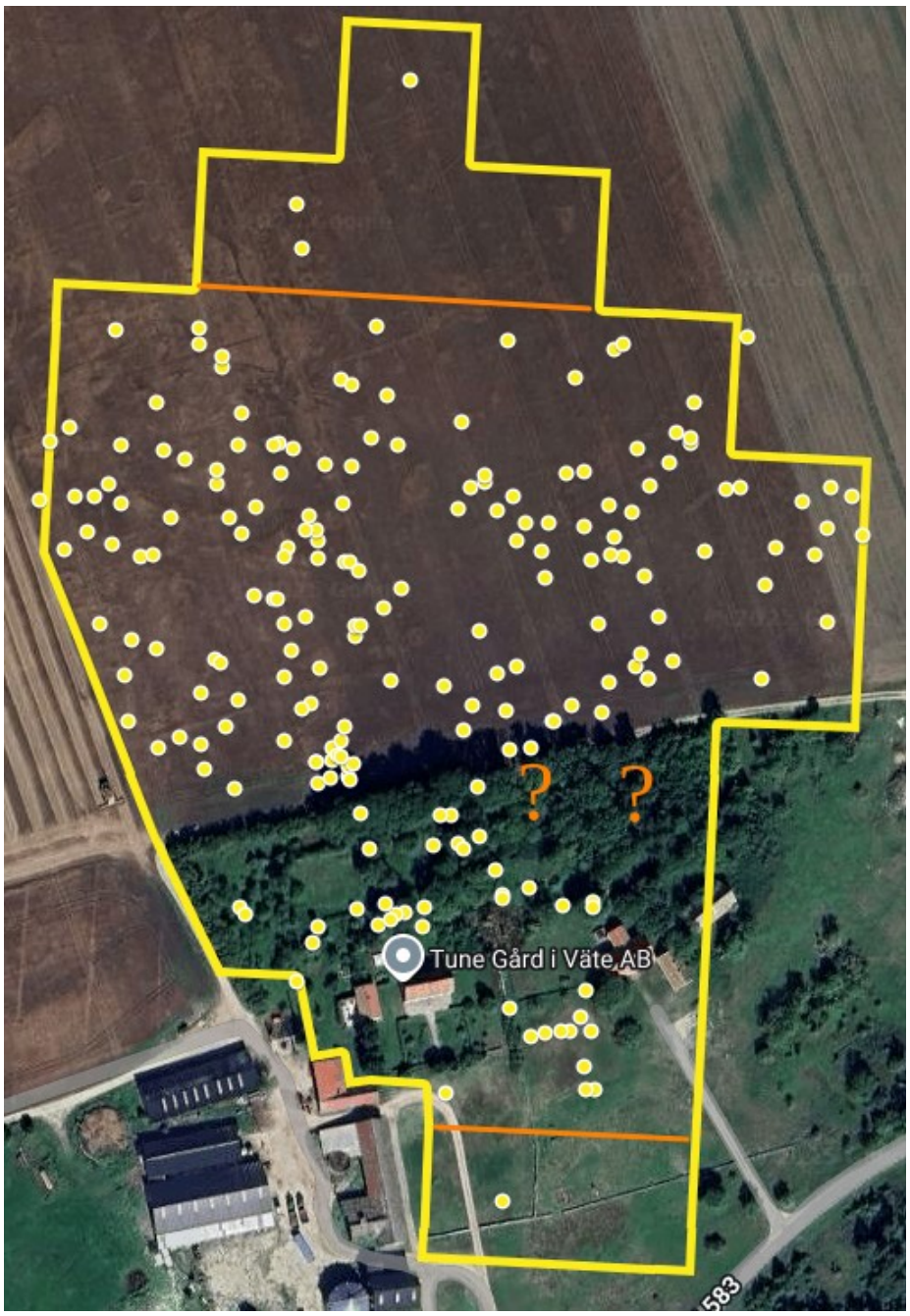

Fig. 25. Samtliga nummersatta fynd 2007 & 2025, med markeringar i orange för att avgränsa en föreslagen fornlämningsregistrering.

Forskningsplanens målsättningar

Huvudmålsättningen, att karakterisera och förstå järnålderns bebyggelse och aktiviteter inom undersökningsområdet, har vi uppnått framgångsrikt.

Delmål 1, hur omfattande fyndspridningen är och om den fortsätter ut i åkern norr om trädgården, likaså.

Delmål 2, vilka artefaktkategorier (typ och datering) och paleobotaniska indikatorer som finns i kulturlagret, har visat sig felaktigt formulerad. Det svarta kulturlagret i trädgården är fyndfattigt och förefaller senare än de järnåldersaktiviteter som intresserar oss. Paleobotanik har ännu inte blivit aktuell eftersom vi inte påträffat några bevarade lager eller anläggningar från järnåldern.

Huvudresultat

Tune är en stor långlivad järnåldersboplats, inte en specialiserad offerplats.

Tune är inte Gotlands Uppåkra eller Gudme, såsom föreslagits tidigare. Platsen uppvisar ingen extrem långlivad rikedom eller folktäthet. Endast i något halvsekel under folkvandringstidens andra hälft deponerade man ovanliga föremål i guld, silver och brons. Det handlar om en del av fas D2, som varade ca år 450-540. Detta skulle passa som den tid då gården fick namnet Tune. Guldets sammanlagda vikt är dock inte exceptionell: högst ett hekto i form av ett femtiotal småbitar. Och det finns endast tolv silverdenarer. Metallsökarfynden tyder på att Tune under större delen av sin långa livstid från ca 150 e.Kr. till idag mestadels har varit en välmående gård eller med tiden by utan särskilda samhällsfunktioner.

De hundratals fragmenten av eldskadade folkvandringstida halsringar i brons som kännetecknar Tune kommer inte från en enda anläggning eller deponeringsplats på dagens bytomt. De förekommer spridda över flera hektar och måste utgöra spår av en uthållig återkommande sedvänja på platsen. Den kan tolkas som ett etablerat offerbruk på och kring gårdstunet.

Det finns tydliga spår av gjutning i kopparlegeringar i en viss omfattning, men dessa skall inte förväxlas med spåren av destruktion av halsringar med eld.

Tune ödelades inte vid det dramatiska periodskiftet till vendeltiden efter katastrofåret 536. Ser man på spridningen av fynd från början respektive slutet av 500-talet, så avtecknar sig en tydligt nedbantad och omstrukturerad bytomt, men ingen ödeläggelse.

Det tjocka sotsvarta lagret i trädgården som Fabech uppmärksammade 2007 verkar av det magra fyndinnehållet att döma vara medeltida eller senare. Det kan representera en nedbrunnen byggnad eller utkast från en smedja.

I kort sammanfattning var Tune en välmående och långlivad järnåldersgård. Livet här avvek inte från den gotländska jordägarklassens vanliga förhållanden annat än under några årtionden kring år 500, då man hade ganska god tillgång till ädelmetall samt ägnade sig intensivt och uthålligt åt att destruera och deponera halsringar i brons.

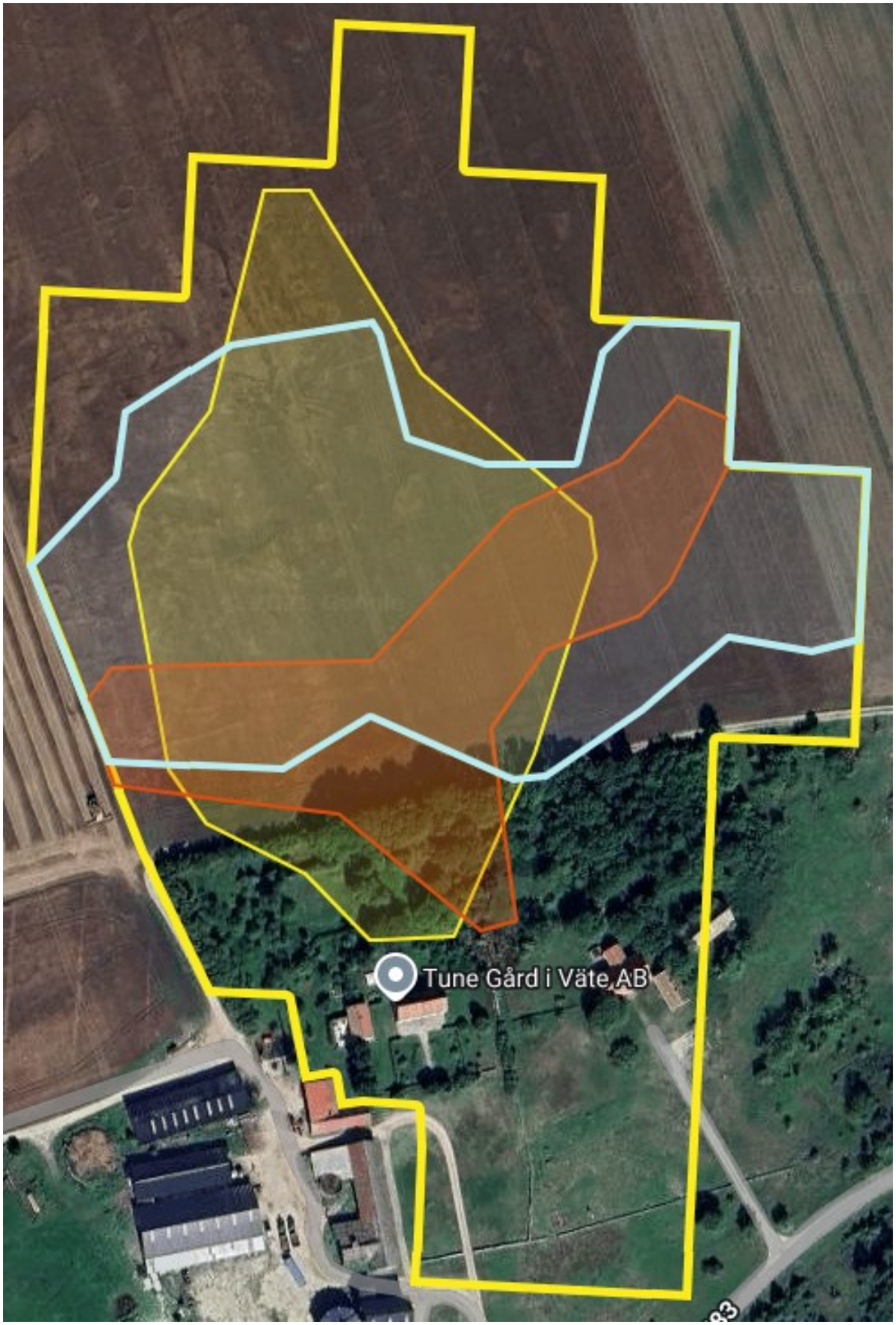

Fig. 26. Folkvandringstidens (gul), vendeltidens (röd) och vikingatidens (blå) fyndklungor

Tack

Till alla hårt arbetande metalldetektorister som deltog i fältarbetet på egen bekostnad och dessutom på vardagar! För kunniga utlåtanden om fynd, till Svante Fischer, Magnus Green, Ny Björn Gustafsson, Yngve Karlsson, Lennart Lind, Bente Magnus, Jes Martens, Jens Christian Moesgaard och Andreas Rau.

Deltagande detektorister

Blomqvist Andreas
Blomqvist Micke
Bondesson Tobias
Hårdsten John
Karlsson Mats
Klint Axel
Leverin Frank
Sima Lars
Van Vliet Krista
Wramler Alex
Åsberg Roger

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr	:	3343-2024
Länsstyrelsens beslutsdatum	:	2024–11–27
Gotlands Museums dnr	:	2024-119-3
Landskap, län och region	:	Gotland
Fastighet, lokal	:	Väte Stora Tune 1:12, Viklau Lilla Tune 1:3 + 1:5
Berörda fornlämningar	:	L1975:1750 Fyndplats
Typ av undersökning	:	Metallsökning
Orsak till undersökningen	:	Forskningssyfte
Uppdragsgivare	:	Gotlands Museum
Undersökt yta	:	8,4 hektar
Gotlands Museums projektledare	:	Per Widerström
Gotlands Museums personal	:	Per Widerström
Tid för undersökningen	:	13-15 april 2025
Koordinatsystem	:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	:	-
Dokumentationsmaterial	:	-
Fynd	:	201 numrerade
Medgivande kartor	:	Fastighets/kartdata, © Lantmäteriet: medgivande I2015/0093
Medgivande dokumentationsmaterial	:	Gotlands Museum medger att staten får sprida och publicera allt dokumentationsmaterial och rapportmaterial med CC BY-licens

Referenser

Almgren, Oscar. 1923. *Studien über nordeuropäische Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinzialrömischen und südrussischen Formen.* Andra kompletterade upplagan. Leipzig.

Fabech, Charlotte. 1999. Fra offer til boplads – Tune i nyt perspektiv. I. Fuglestvedt et al. (red.). *Et hus med mange rom. Vennebok til Bjørn Myhre på 60-årsdagen.* Stavanger.

Fabech, Charlotte & Näsman, Ulf. 2008. *Rapport om genomförda arkeologiska undersökningar med metalldetektor på Gotland. Projektet mellan svear och daner.* Högskolan i Kalmar. Lst Gotland dnr 431-4540-2007.

Jensen, Claus Kjeld. 2005. *Kontekstuel kronologi: en revision af det kronologiske grundlag for førromersk jernalder i Sydskandinavien.* Højbjerg.

Klindt-Jensen, Ole. 1957. *Bornholm i folkevandringstiden og forudsætningerne i tidlig jernalder.* Nationalmuseet. Köpenhamn.

Lind, Lennart. 1988. *Romerska denarer funna i Sverige.* Stockholm.

Martens, Jes. 2011. Diadems? In search for the date, use and origin of the riveted neck-rings from Scandinavia. I. Khrapunov et al. (red.). *Inter Ambo Maria. Ccontacts between Scandinavia and the Crimea in the Roman Period.* Kristiansand.

Montelius, Oscar. 1917. *Minnen från vår forntid.* Stockholm.

Salin, Bernhard. 1935. *Die altgermanische Thierornamentik.* Ny upplaga. Stockholm.

Vandkilde, Helle. 1996. *From stone to bronze: the metalwork of the late Neolithic and earliest Bronze Age in Denmark.* Århus.

VWG. Nerman, Birger. 1935. *Die Völkerwanderungszeit Gotlands.* Stockholm.

VZG. Nerman, Birger. 1969-75. *Die Vendelzeit Gotlands.* Stockholm.

WKG. Thunmark-Nyhlén, Lena. 1995-2006. *Die Wikingerzeit Gotlands.* Stockholm.

ÄEG. Almgren, Oscar & Nerman, Birger. 1914-23. *Die Ältere Eisenzeit Gotlands.* Stockholm.

Fyndlista 2007

Dessa fynd ingår inte i samma administrativa ärende som undersökningen i april 2025, utan är redan fyndfördelade till SHM i Stockholm. De återges här för fullständighetens skull och för att rapporten från 2007 saknar fyndkoordinaterna.

Fnr	**Sak**	**Spec**	**Dat**	**x**	**y**
07-293	Halsringsfrag band	Pånitat bleck	fvt	6372974	704333
07-294	Halsringsfrag ten	Gångjärn	fvt	6372977	704321
07-295	Halsringsfrag band		fvt	6372999	704324
07-296	Bleck		-	6372970	704307
07-297	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt	6373002	704347
07-298	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt	6373013	704349
07-299	Bleck		-	6373013	704353
07-300	Bleck		-	6373003	704356
07-301	Fibula	Almgren grupp V fig. 97	yrom	6373001	704358
07-302	*Utgallrat*				
07-303	Band		-	6373006	704364
07-304	Halsringsfrag band	Stor hopsmält klump	fvt	6372994	704370
07-305	Halsringsfrag band	Nithål	fvt	6372985	704373
07-306	Nyckel		ven	6372984	704373

Fyndlista april 2025

Fnr	Mtrl	Sak	Spec	Dat	Vikt (g)	Finnare	x	y
1	Au	Spiralring	VWG 440	fvt	4.4	Krista	6373030	704303
2	Ag	Denar	Antoninus Pius	yrom	2.2	?	6373035	704309
3	Ag	Denar	RIC IV Septimius Severus 264a	yrom	3.1	Micke	6373022	704304
4	Ag	Dirham	Abbasid 750-820	vik	0.5	John	6373068	704374
5	Ag	Dirham	Abbasid 796-805, Harun al-Rashid.	vik	0.7	Lars	6373039	704381
6	Ag	Dirham	Abbasid 750-820	vik	0.4	Tobias	6373076	704315
7	Ag	Dirham	820-950	vik	0.3	Rogga	6373094	704331
8	Ag	Mynt	Pecks	vik	0.1	Rogga	6373044	704356
9	Ag	Reliefspänne	Salin 492	fvt	15.1	Lars	6373038	704373
10	Ag	Svärdsknapp	Bifrons-Gilton	fvt	2.9	Krista	6373030	704303
11	Ag	Smälta		-	2.1	Micke	6373089	704278
12	Ag	Skilling	Skilling Visby Ll. VII B III 7, 1536	tmod 1536	1.3	Krista	6372937	704400
13	Cu	Limogesfigur		med		Micke	6372937	704397
14	Cu	Djurhuvudspänne	VZG 1765-1766	ven		Frank	6373053	704359
15	Cu	Pressbleck	Knivslida?	vik sen/tmed		Micke	6372912	704356
16	Cu	Reparationsbeslag		-		Rogga	6373064	704303
17	Cu	Prydnadsstift		fvt		Mats	6373034	704261
18	Cu	Rembeslag		-		Lars	6373080	704317
19	Cu	Prydnadsbeslag	Kors	vik sen/tmed		John	6373082	704297
20	Cu	Fibulaknopp		fvt		Blomman	6373065	704367
21	Cu	Remsölja	ÄEG 526-527	yrom		Mats	6372988	704383
22	Cu	Remände	WKG II:133:14-15	vik		John	6373064	704267
23	Cu	Dräktnål	WKG II:121:7-16	vik		Tobias	6373036	704253
24	Cu	Remfäste		yjää		Mats	6373051	704274
25	Cu	Knivslidemynning		med		Frank	6373060	704348
26	Cu	Rembeslag dekor		fvt		John	6372979	704345
27	Cu	Kapselhänge		fvt?		Blomman	6373079	704289
28	Cu	Snörände		med		Krista	6373088	704286
29	Cu	Litet likarmat sp	VZG 37-38	ven		Tobias	6373032	704246
30	Cu	Punsdekorerat bleck		-		?	6373051	704300
31	Cu	Dekorbleck		med		Lars	6373049	704389
32	Cu	Fingerring	Nymåneformad	-		Rogga	6373041	704234
33	Cu	Fingerring		-		Frank	6373031	704309
34	Cu	Fingerring		-		?	6372944	704378
35	Cu	Fingerring		-		Mats	6372982	704395
36		*Utgallrat*						
37	Cu	Dräktnål	WKG II:121:7-16	vik		Lars	6373037	704291
38		*Utgallrat*						
39		*Utgallrat*						
40		*Utgallrat*						
41	Cu	Runt spänne	VZG 80-81	ven		Alex	?	?
42	Cu	Ring hålkälad		fvt		Micke	6373060	704290
43	Cu	Runt spänne	VZG 895	ven		Alex	6373061	704329
44	Cu	Litet sp	VZG 3-4	ven		Lars	6373025	704263
45	Cu	Synål		-		?	6373024	704309
46	Cu	Örhänge		fvt		Rogga	6373019	704274
47	Cu	Bältering		fvt		Mats	6373087	704325
48	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Rogga	6373100	704315
49	Cu	Halsringsfrag band	2 sammansmälta	fvt		Blomman	6372977	704338

Fnr	Mtrl	Sak	Spec	Dat	Vikt (g)	Finnare	x	y
50	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Blomman	6373080	704360
51	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Blomman	6372964	704305
52	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Blomman	6372976	704335
53	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Micke	6373052	704371
54	Cu	Halsringsfrag band		fvt		John	6372972	704345
55	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Blomman	6373065	704265
56	Cu	Halsringsfrag band		fvt		John	6373049	704297
57	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Blomman	6373012	704320
58	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Blomman	6373025	704315
59	Cu	Halsringsfrag band	Pånitat bleck	fvt		Blomman	6373038	704312
60	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Mats	6373024	704362
61	Cu	Halsringsfrag ten	2 sammansmälta	fvt		Micke	6373033	704311
62	Cu	Halsringsfrag ten	Med hål	fvt		Frank	6373030	704317
63	Cu	Halsringsfrag ten	Ten med hål + vulst	fvt		Micke	6373024	704316
64	Cu	Halsringsfrag ten	Med hål	fvt		Tobias	6373041	704270
65	Cu	Halsringsfrag ten	Med hål	fvt		Micke	6373043	704313
66	Cu	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt		Mats	6373053	704260
67	Cu	Nålliknande	Med vulster, felgjutn	-		John	6373088	704285
68	Cu	Halsringsfrag ten	Med hål	fvt		Mats	6373076	704222
69	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Mats	6373068	704243
70	Cu	Halsringsfrag båda	2 sammansmälta	fvt		Tobias	6373071	704234
71	Cu	Halsringsfrag band		fvt		John	6373029	704315
72	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Krista	6372972	704329
73	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Alex	Ruta G7	
74	Cu	Halsringsfrag band		fvt		?	6372982	704406
75	Cu	Halsringsfrag band	2 nithål	fvt		Krista	6372950	704300
76	Cu	Bronspärla		ven		Tobias	6373058	704232
77	Cu	Ringspänne	Punsat	med		Rogga	6373101	704236
78	Cu	Remände svärdsf	VWG 473-477	fvt		Alex	?	?
79	Cu	Halsringsfrag band	Pånitat bleck	fvt		Krista	6372980	704331
80	Cu	Dräktnål	WKG II:118:9	vik		Rogga	6373102	704240
81	Cu	Remsölja		-		Micke	6372936	704391
82	Cu	Djurhuvudspänne	WKG II:26:4-6	vik		Rogga	6373102	704208
83	Cu	Prydnadsbeslag	WKG II:140:28c	vik		Alex	6373109	704216
84	Cu	Fingerring		-		Axel	6372984	704406
85	Cu	Dräktnål	WKG II:117:6-13	vik		Tobias	6373073	704431
86	Cu	Nitbricka		-		Alex	6373089	704425
87	Cu	Nitbricka		-		Blomman	6373145	704426
88	Cu	Remände svärdsf	VWG 473-477	fvt		Blomman	6373120	704396
89	Cu	Rullad blecknit		-		?	6373066	704422
90	Au	Guldten		-	4.3	John	6373128	704405
91	Cu	Dräktnål	WKG II:118:19	vik		John	6373110	704406
92	Ag	Mynt	1/24 Taler 1761 IHL, Stralsund	tmod 1761	1.8	Axel	6373053	704406
93	Cu	Pärlspridare		ven		Blomman	6373103	704419
94	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Frank	6373126	704413
95	Ag	Fingerring	WKG II:143:27-28	vik	3.5	Alex	6373066	704422
96	Cu	Dräktnål		-		Blomman	6372934	704386
97	Cu	Fingerring		-		Krista	6373152	704433
98	Cu	Hylsa gmbruten		ven-vik		Axel	6373064	704408
99	Cu	Fingerring		-		Mats	6373138	704301
100	Cu	Fingerring förgylld		-		John	6372916	704410
101	Cu	Dubbelnit		yjää		John	6372916	704407
102	Cu	Hänge	VWG 552	fvt		John	6372924	704406
103	Ag	Dirham	Ev. Harun al-Rashid 786-809	vik	0.8	Lars	6373124	704308

Fnr	Mtrl	Sak	Spec	Dat	Vikt (g)	Finnare	x	y
104	Cu	Nitbricka		-		Mats	6373070	704417
105	Cu	Rullad blecknit		-		Mats	6373148	704317
106	Ag	Remände	VWG 483 & textfig. 183	fvt	2.2	Tobias	6373103	704310
107	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Alex	6373114	704299
108	Cu	Viktlod	WKG II:275:3-11	vik	2.6	Mats	6373075	704419
109	Cu	Prydnadsskålla		ven		John	6373136	704419
110	Cu	Dräktnål	WKG II:117:4-5	vik		John	6373149	704414
111	Cu	Nitbricka		-		Blomman	6373101	704383
112	Cu	Pressbleck		-		Blomman	6373132	704354
113	Cu	Fasad platta		-		Krista	6373124	704350
114	Cu	Prydnadsskålla		ven		Micke	6373121	704383
115	Cu	Djurhuvudspänne	Bottenplatta	vik		Blomman	6373110	704381
116	Cu	Fiskhuvudhänge	WKG II:162:13-21	vik		Lars	6373138	704311
117	Cu	Prydnadsbeslag	WKG II:140:28c	vik		John	6373140	704395
118	Ag	Denar	?Markus Aurelius & Faustina	yrom	2.3	Alex	6373107	704289
119	Ag	Dirham	820-950	vik	0.7	Tobias	6373110	704300
120	Au	Smälta		-	5.9	Lars	6373129	704262
121	Ag	Hvid	Hvid Visby Ll. VII A 7a-b, 1500-1520	med	0.4	Blomman	6372937	704408
122	Cu	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt		?	6372976	704278
123	Sn	Kärl?		med/tmod		Krista	6372942	704404
124	Cu	Fingerring		-		Alex	6372874	704379
125	Cu	Dosspänne	Toppmanschett	vik		Alex	6373137	704250
126	Cu	Fingerring m infattn		med		Frank	6372952	704405
127	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Lars	6373104	704288
128	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Tobias	6373119	704296
129	Cu	Dräktnål	WKG II:117:3	vik äldre		Tobias	6373145	704284
130	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Tobias	6373104	704300
131	Cu	Ringspännenål		vik		Tobias	6373114	704295
132	Cu	Dräktnål		yjää		Tobias	6373144	704282
133	Cu	Mini-spjutspets		ven-vik		Mats	6373134	704262
134	Ag	Dirham	820-950	vik	0.4	Micke	6373113	704440
135	Cu	Dräktnål	WKG II:118:8-10	vik		John	6373137	704359
136	Cu	Dräktnål	WKG II:119:1-10	vik		Krista	6373120	704375
137	Cu	Armring		yjää		John	6373117	704407
138	Cu	Halsringsfrag ten	Gångjärn	fvt		Micke	6373134	704359
139	Pb	Plomb		med		Micke	6373114	704372
140	Cu	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt		Krista	6373124	704364
141	Cu	Knopp		-		Tobias	6373146	704327
142	Cu	Hankfäste		-		Alex	6373103	704312
143	Cu	Bjällra		-		Micke	6373139	704389
144	Ag	Mynt	1/24 Taler 1761 IHL, Stralsund	tmod 1761	1.3	John	6373147	704208
145	Ag	Denar	Oläslig	yrom	1.9	Rogga	6373155	704270
146	Ag	Skålla		-	0.3	Micke	6373140	704242
147	Cu	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt		Blomman	6373120	704228
148	Cu	Remsölja	VWG 493-495	fvt		Axel	6373111	704272
149	Cu	Stånglänk		ven-vik		Mats	6373179	704253
150	Cu	Nitbricka		-		Frank	6373141	704201
151	Cu	Halsringsfrag band		fvt		Mats	6373117	704267
152	Cu	Prydnadsskålla		-		Mats	6373143	704269
153	Cu	Prydnadsskålla		-		John	6373122	704211
154	Cu	Viktlod		ven-vik	1.4	Blomman	6373122	704218
155	Cu	Fibula	ÄEG 493 & textfig. 167	yrom		Tobias	6373185	704253

Fnr	Mtrl	Sak	Spec	Dat	Vikt (g)	Finnare	x	y
156	Cu	Halsringsfrag band		fvt		?	6373121	704277
157	Cu	Dräktnål	WKG II:117:19	vik		John	6372973	704280
158	Cu	Bronspärla		-		John	6373141	704227
159	Cu	Viktlod	WKG II:275:3-11	vik	2.0	John	6373105	704225
160	Cu	Knivslidebeslag		med		Lars	6373143	704289
161	Cu	Dräktnål	WKG II:119:17	vik		Rogga	6373175	704262
162	Cu	Agraffknapp	VWG 534	fvt		Blomman	6373116	704246
163	Ag	Denar	Oläslig	yrom	2.2	Alex	6373137	704452
164	Ag	Dirham	al-Mahdi (775-785)?	vik	0.7	Alex	6373122	704497
165	Cu + Ag	Bronspärla	Mångkantig m silverbleck	vik		Blomman	6373090	704486
166	Cu	Prydnadsskålla		-		Axel	6373116	704466
167	Cu	Prydnadsbeslag	WKG II:140:28c	vik		Lars	6373114	704480
168	Cu	Halsringsfrag ten	Med hål	fvt		Blomman	6373068	704463
169	Cu	Halsringsfrag ten	Med vulst, halvsmält	fvt		Alex	6373136	704447
170	Cu	Remände		vik		Rogga	6373136	704493
171	Cu	Dräktnål	WKG II:118:7-11	vik		Rogga	6373124	704484
172	Cu	Prydnadsbeslag	Punktcirklar	fvt-ven		Tobias	6373139	704485
173	Cu	Dubbelsölja		med/tmod		?	6373133	704475
174	Cu	Näbbspänne	VZG 840	ven		Mats	6373167	704434
175	Cu	Prydnadsbeslag		ven-vik		Micke	6373174	704390
176	Cu	Fingerring		-			6373156	704428
177	Cu	Prydnadsbeslag		vik		Lars	6373154	704433
178	Cu	Prydnadsbeslag	WKG II:140:28c	vik		Tobias	6373185	704404
179	Cu	Remände	WKG II:133:16	vik		Tobias	6373189	704317
180		Utgallrat						
181	Cu	Dräktnål		-		Tobias	6373156	704350
182	Cu	Dräktnål	WKG II:118:5	vik		Tobias	6373187	704407
183	Cu	Knivände		med/tmod		Tobias	6373192	704452
184	Cu	Dekorerat fragment		med?		Tobias	6373102	704463
185	Cu	Halsringsfrag ten	Med vulst	fvt		Mats	6373164	704322
186	Cu	Svärdsknapp		fvt		Rogga	6373167	704309
187	Cu	Gjuttapp		-		Rogga	6373169	704305
188	Cu	Halsringsfrag ten	Med delning	fvt		Blomman	6373186	704365
189	Cu	Gjuttapp		-		?	6373171	704262
190	Cu	Gjuttapp		-		?	6373110	704411
191	Cu	Gjuttapp		-		?	6373080	704315
192	Cu	Ingöt		-		?	6373055	704395
193	Cu	Remdelare	VWG 512-513	fvt		Mats	6373232	704286
194	Au	Fingerring	VWG 427	fvt	0.6	Mats	6373216	704289
195	Cu	Yxnacke		SN		Krista	6373279	704325
196	Cu	Prydnadsbeslag	WKG II:140:24	vik		Rogga	6373157	704239
197	Ag	Denar	Antoninus / Marcus	yrom	2.2	Rogga	6373183	704223
198	Cu	Fingerring		-		Lars	6373120	704198
199	Cu	Halsringsfrag ten	Halvsmält	fvt		John	6373070	704292
200	Cu	Halsringsfrag ten		fvt		Lars	6373049	704388
201	Cu	Halsringsfrag ten		fvt		Micke	6373032	704312
202	Cu	Halsringsfrag ten		fvt		Micke	6373127	704223
203	Cu	Halsringsfrag ten		fvt		Lars	6373085	704403
204	Cu	Halsringsfrag ten		fvt		Micke	6373130	704370
205	Cu	Halsringsfrag ten		fvt		?	6373134	704285
206	Cu	Gjuttapp		-		John	6373108	704399
207	Div	Härdvägg		-		?	?	?

Myntbestämningar

Av Tobias Bondesson med inspel av Micke Blomqvist, Yngve Karlsson och Jonas Rundberg.

Fnr	Sak	Vikt (g)	
2	Denar	2.2	Antoninus Pius, 138-161
3	Denar	3.1	Septimius Severus, 202-210, RIC IV Septimius Severus 264a, numismatics.org/ocre/id/ric.4.ss.264a
4	Dirham	0.5	Abbasidisk dirhem., ca. 750-820, hundratalet är bevarat (100).
5	Dirham	0.7	Abbasidisk dirhem. Kalifen Harun al-Rashid., ca. 796-805, hundratalet och tiotalet är bevarade (100 & 80). Emiren Ja'far nämns på reversen.
6	Dirham	0.4	Abbasidisk dirhem. Utförandet hör till den tidiga perioden., ca. 750-820. Med den tidiga perioden avses den period när aversen hade endast en rad i aversens randskrift (Eshraghs typ A&B).
7	Dirham	0.3	Ca. 820-950. Ca 950 som slut eftersom inflödet av kufiska mynt minskar drastiskt under andra hälften av 900-talet. Yngve Karlsson: ”Texten kraftigt komprimerad i höjdled och breda marginaler leder till runt 310H.”
8	Mynt	0.1	Vikingatid med minst en peck., ca. 750-1050.
12	Skilling	1.3	Skilling, Visby (Ll. VII B III 7), 1536, bestämning TB & JR.
92	Taler	1.8	1/24 Taler 1761 IHL, Stralsund, *Sveriges Besittningsmynt* (Ahlström et al. 1980) nr 260c. www.ma-shops.com/loebbers/item.php?id=161001442
103	Dirham	0.8	Ca. 750-820. Möjligen Abbasidkalifen Harun al-Rashid (786-809)
118	Denar	2.3	Ev. Marcus & Faustina, 173-174, bestämning TB & MB.
119	Dirham	0.7	Ca. 820-950.
121	Hvid	0.4	Hvid (lite låg vikt), Visby (Ll. VII A 7a-b), 1500-1520, bestämning TB & JR.
134	Dirham	0.4	Ca. 820-950
144	Taler	1.3	1/24 Taler 1761 IHL, Stralsund, *Sveriges Besittningsmynt* (Ahlström et al. 1980) nr 260c. www.ma-shops.com/loebbers/item.php?id=161001442
145	Denar	1.9	Sannolikt Marcus Aurelius 161-180, bestämning MB.
163	Denar	2.2	Sannolikt Marcus Arelius eller Antoninus Pius, 138-180
164	Dirham	0.7	Sannolikt abbasidkalifen al-Mahdi, ca. 775-785
197	Denar	2.2	Antoninus eller Marcus? Extremt sliten men ser ut att vara en man med lagerkrans. Reversen ger inget.